

האהבה

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחה ולשמירה על חיילנו במלחמה להחזרת החטופים בריאים ושלמים ולרפואת הפצועים

נושא השבוע: כשרות דגים (ח)

ההפטרה: "הדבר אשר" (ירמיה מו)

ב' שבט תשפ"ה 1562 (שנה ל')

פרשת בא

"לכו עבדו את ה' צאנכם ובקרכם יוצגו גם טפכם ילדכם" (י, כד)

יש לפרש בדרך רמז: כאשר אדם מתפלל לפני השם יתברך, צריך הוא להסיר את טרדות הפרנסה ממחשבתו, וזה שכתוב: "לכו עבדו את ה'" בזמן שאדם מתפלל "רק צאנכם ובקרכם יוצגו" - יניח בצד את כל הטרדות הפוקדות אותו אך "גם טפכם ילדכם עמכם" - רשאי הוא לקחת עמו את "הטף", היינו יתפלל על ילדיו שילכו בדרך התורה והמצוות ויזכה לרוות מהם נחת יהודית אמיתית. (תורת הפרשה)

"ושמרתם את המצוות..." (יב, יז)

אמר ר' יאשיה: אל תקרא את "המצוות" אלא את "המצוות".

וכפי שאין מחמיצין את "המצוות" כך אין מחמיצין את "המצוות", ועל זה נאמר: מצוה הבאה לידיך אל "תחמיצנה", כלומר אל תעשינה בפנים "חמוצות" ובלי רצון כאילו כפאך שד, אלא תקיימנה מרצון, בשמחה ובהתלהבות.

ומובא בשם האר"י זיע"א: הנזהר במשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה, על כן אם קיימתם "ושמרתם את המצוות" אזי יתקיים בכם "ושמרתם את המצוות". (אמרי חן)

"מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך זמין ולא יראה לך שאור בכל"

גבולך" (יג, יז) יש להסביר בדרך רמז "מצות יאכל את שבעת הימים" - שבעת הימים כאן מרמזים ל-

70 שנה שחי האדם בעולם הזה שכתוב: "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", "ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך" - וצריך האדם לדעת ולהבין שהעולם הזה הוא רק פרוזדור ואמצעי להגיע לעולם הבא ולהסתפק במה שנצרך לו במאכלים ומלבושים פשוטים ובעיקר לדאוג שלא יימצא בגבולו חטאים ועוונות שהם בבחינת "חמץ", אלא יכין עצמו כראוי ליום שכולו טוב וכולו ארוך קרי יקיים את המצוות בשמחה ובהתלהבות ויהדר בהם ככל יכולתו והחכם עיניו בראשו ישים זאת על ליבו וייטב לו באחריתו.

(הדרה של תורה)

אווירה, "בסך הכל"

מעשה שהיה

יוסי היה החבר הכי טוב שלי, יחד צעדנו לתלמוד תורה,

לישיבה הקטנה ואח"כ לישיבה הגדולה, החברות שלנו היתה מוצלחת

ופורייה, במיוחד לאור העובדה שבשני הבתים עודדו אותה מאוד. אבי היה אדם עובד, עו"ד במקצועו מבוקש ומכובד, אך הוא מעולם לא ויתר על שיעור קבוע מידי ערב. לא חיינו חיי פאר מוגזמים וקיבלנו ממתקים ומשחקים בגבול, ואילו אביו של יוסי היה אברך כולל שתורתו אומנותו, לכן היה אבי מאושר שיוסי הוא החבר הכי טוב שלי, וגם אביו היה מאושר בכך.

יש דברים שרק בני הבית מרגישים אותם, אלו דברים שמתמזגים באווירה ובני המשפחה נושמים אותם וחיים איתם, למרות שלא כ"כ מדברים עליהם.

אחד הדברים היה "מצב הרוח" של אבא שלי, אבי היה אדם נינוח ומסביר פנים אולם הוא לא

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 5:15-5:20 * סוף זמן ק"ש 8:39-8:41

ציאת שבת: 4:55

ציאת שבת: 5:46

ציאת שבת: 6:21

היה מרוצה מעצמו... לא אחת שמענו אותו אומר שהוא מקנא באנשים שזכו לשבת ולהגות בתורה הקדושה וללמוד בה מבוקר ועד ערב. יתכן שהוא אפילו לא התכוון שאשמע אבל אני שמעתי אותו אומר: "זה לא רק שהם זוכים מאושרים, זהו המבט על החיים, זו האווירה, הכל שונה...". כשאבא שלי היה אומר את המילים, "תלמיד חכם" או "איש תורה" היתה הערצה עמוקה נשקפת מעיניו. הוא היה מביט בי בחיוך ולוחש: "אתה תהיה צדיק גדול ותלמיד חכם, נכון?" גם בשעות הלילה היה אבא של יוסי הוגה בתורה, ועובדה זו גרמה לאבי להעריץ אותו. הוא היה הדמות המושלמת אותה תפר אבי בדמיונו, בית של תורה אמיתי כמו שחלם עליו. אך כשנכנסתי לביתו של יוסי התודעתי למציאות אחרת, לחיים אחרים של בית שלא כל מה שרוצים נמצא ובכלל כסף זה לא דבר שזורם כמים מברז... וזה מה שאבא שלי רצה שאדע. אלא שדבר אחד לא לקח אבי בחשבון, ואולי לא תאר לעצמו שיכול להתרחש במציאות שכזו.. אבא של יוסי היה אברך כולל ולכן בבית שלהם "נאלצו" (כך הרגשתי) להסתפק במועט ולקמץ היטב בהוצאות. לא פעם שמעתי קטעי משפטים מיוסי, מאימו ולפעמים גם מאביו: "אין כסף כי אבא שלנו לומד תורה", במשפטים שנאמרו לא נמסך אושר ושמחה, הם נאמרו מתוך השלמה וכורח המציאות. אבא של יוסי היה נאנח ושואל: "מתי יהיה לנו קצת יותר כסף? מתי נוכל להרחיב את הבית שלנו? מתי נוכל לקנות לילדים מבלי להרגיש שאנו מגזימים בהוצאות..." היום במבט לאחור אני מרגיש שהתפתח בביתם הערצה וסגידה למושג כסף. כשאביו היה לומד איתנו הייתי מרגיש קנאה עזה אך מצד שני כשיוסי היה מגיע אלי הביתה, היו עיניו מתרחבות בהשתאות.. היה זה מוזר להכיר שני בתים שכל אחד מהם כ"כ שונה מהשני, ובכל אחד מהם לא כ"כ מרוצים ממה שקיים.

אך את כל זה לא סיפרתי להורי, אולי בגלל העובדה הפשוטה שלא ידעתי להגדיר את המהות והאווירה האחרת, ואולי סתם כך לא רציתי לנפץ לאבי את החלום היפה אותו רקם על בית של תורה... שנינו עלינו לשיבות, "תמשיך להיות חבר של יוסי, הוא יודע טוב ממך איך סוללים את הדרך לחיי תורה", אמר לי אבי.

בשעה טובה ומוצלחת נישאתי והקמתי את ביתי, הורי עזרו לי מאוד אולם לאט לאט זה נפסק היות והיו ילדים נוספים אחרי. יוסי התחיל כמעט מכלום, כל צד הפקיד סכום כסף בבנק וזהו. שנה לאחר החתונה התחיל יוסי לעבוד, כשסיפר לי הייתי המום, נדהם וכואב, כשראה את תגובתי אמר: "ככה זה, מה אני יכול לעשות? הייתי מוכרח לשלם משכנתא כדי לקנות דירה וחוץ מזה, חצי יום אני עדיין לומד בכולל", כשהמילה "עדיין" מצלצלת באזני והיתה לי הרגשה שגם כאן מדובר בשאלה של זמן. חמש שנים נוספות חלפו, ליוסי היו 3 ילדים ולי 2, שוחחנו כשאני מספר לו על החיים שלי כאברך כולל והוא היה יהלומן צעיר ומצליח שעובד בבורסה בת"א. "אתה לא שואל איך הצלחתי ללמוד את המקצוע ולהיכנס לשם?" שאל וגאוה נמסכה בקולו. "איך באמת?" שאלתי למען הנימוס.

את התשובה הארוכה לא שמעתי, היה מספיק לי הברק בעיניים והתנועות שלא הכרתי. יוסי חבר הנעורים שלי, בנו של הרב... מתגאה בהצלחותיו בבורסה. כך זה הולך? ניסרה בי השאלה באותו יום, דור עובד ודור לומד? ידעתי שלא, בודאי שלא בהכרח.

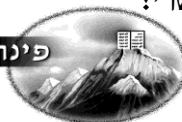
מאז חלפו 10 שנים נוספות, לבני יהיה בעוד חודש בר מצוה, את החגיגה נערוך בע"ה בביה"כ הקרוב לבית, נבשל ונאפה לבד אין לנו כסף ליותר מזה, אבל האושר הגדול שלי הוא בזה שגם לבן שלי אין טענות כלל וגם לא לשאר הילדים, במשך השנים זכרתי שיותר מהלימוד חשובה האווירה ויותר מהשהיה בכולל חשוב מה משדרים בבית לילדים.

כ"ה אני שומע את אשתי אומרת: "אין לנו אפשרות לקנות בגלל שזכינו באבא שלומד תורה" ואני מתמלא באושר, יודע ללא ספק שכך בונים את הדור הבא...

לילדי לא היתה ילדות פחות מאושרת למרות שהיא היתה הרבה פחות עשירה משלי, אין בביתנו תחושה של דלות ועניות או הקרבה, להיפך הקב"ה עזר והצלחנו לטעת בילדים הרגשה של גאווה ואושר אמיתיים אותם אני מרגיש בעצמי באמת. כי ילדים, אמר לי פעם מישו, לא צריכים דבר מלבד אורה טובה, כשהסתכלות בבית היא אופטימית הכל טוב ויפה בשבילם, "אורה" זו מילה שיכולה לעצב, לייצב או להפוך עולמות. ויותר מזה שאני זוכה להגות כל היום בתורה באהבה אין קץ אני מודה להקב"ה שזכיתי לא רק ללימוד מעשי אלא גם לאורה וכשאבי אומר לי לפעמים "אשריך", אני מרגיש בכל אברי וגידי שאכן כך באמת, אשרי!

הלכות בדיקת דגים [ח]

פינת ההלכה

פירוט הדגים ודרכי בדיקתם

❖ דג לברק [הבהרה]

תאורו ומאפייניו: גדל בים הפתוח ובכלובי שביה ליד חוף הים במדינות שונות. הנגיעות- לברק ים ככל דגי הים מאופיין בטפילים על עור הדג ובחלל הראש וכן בתולעים בבטן הדג על איבריו הפנימיים. אולם יש לברק שמגדלים בכלובי שביה שנקי מתולעים. 95% מדגי הלבסק שנמצאים בארץ מגיעים מבריכות או כלובי שביה - ונקיים מתולעים וטפילים. ו- 5% זה לברק ים.

דרך ניקוי: * לברק טרי (בריכות)- בחזקת נקי מתולעים, מצוי בשווקים ובחנויות דגים ומגיע מבריכות מטופלות [בכל המצבים: פילה, שלם, חתוך וכדו'].
* לברק ים טרי- זהו דג שצריך טיפול וניקוי מתולעים [להלן], ניתן לזהות אותו היות ובחנות דגים מדגישים שזהו "לברק ים" ומחירו בהתאם שהוא פי 2 ממחיר לברק רגיל (בריכות)-הוא עשוי להימצא בחנויות דגים אפילו עם הכשר מהודר.
[אם קונים לברק ים דרך ניקוי כדלהלן: ככל דג ים צריך להסיר את הראש ואת העור או לחילופין לפתוח את הראש לשניים ולהוציא את הזימים והאברים הפנימיים ולשטוף היטב, את העור לגרד היטב עם סכין גם במקום שאין קשקשים ולשטוף בזרם חזק. לגבי בטן הדג - לאחר הסרת כל האיברים הפנימיים יש לנקות בפנים עם סכין ובצמוד לשדרת הדג ולשטוף תחת זרם מים חזק].
* פילה דג לברק יפני קפוא עם עור- בחזקת נקי מתולעים.
"לברק יפני" מקורו מבריכות גידול בסין שנקי מתולעים.

❖ דג שפרוטים סרדין רוסי

תאורו ומאפייניו: דגים אלו קטנים, גודלם כ- 8 ס"מ, שמנונים ממשפחת ההרינג כ- 10% שומן ומשמשים לשימורים ולעישון. הם נמצאים באוקיינוס הקרח הצפוני, הפיורדים הנורבגים, בים השחור ובים הבלטי, בים התיכון ובים המרוקאי.

הנגיעות: ככל דג ים עשוי להיות תולעים.
דרך ניקוי: * שימורי שפרוטים- נקי מתולעים כשזה מתוצרת לטביה (ריגה) וההשגחה מהודרת, וכשזה מתוצרת מדינות אחרות רק בהשגחת בד"צ עדה חרדית ירושלים, בד"צ יורה דעה או בד"צ בית יוסף.

* שפרוטים מעושנים- נקי מתולעים בהשגחות בד"צ עדה חרדית ירושלים, בד"צ יורה דעה או בד"צ בית יוסף (ע"פ תולעת שני לגר"ש רווח ככ"ז עמ' ריד-רטו).

❖ דג סרדינים

תאורו ומקומו: הסרדינים הם דגים קטנים בגודל של ס"מ בודדים הגדלים בכל ימות העולם, הם נעים יחד בלהקות גדולות.

מקור השם לדגים אלו הגיע כיון שדגים אלו גדלו והתרבו מאוד סביב האי סרדיניה ומכאן מקור שמם. הסרדינים נחשבים משובחים למאכל ויש בהם אומגה 3 הנצרך מאוד לאדם.
נגיעות: עשוי להיות תולעים בבטן הדג או על עור הדג ויש אפשרות שלא, תלוי מהיכן הדג מגיע.
דרך ניקוי: * סרדינים טריים שמקורם בחוף ישראל - בחזקת נקיים מתולעים.
* סרדינים טריים שמקורם מהכנרת- בעקרון יש תולעים על עור הדג וצריך לבדוק חזותית שאין

עליו תולעים, ובחנות שיש השגחה אפילו רבנות לבדוק עם המשגיח אם הוא בדק את הדגים.
* סרדינים טריים מחו"ל [הודו, פורטוגל, מרוקו] - נקיים מתולעים.
[ישאל את המוכר למקור הדגים אם סומך עליו]

***שימורים:**

הקדמה: דג זה משמש מאוד בתעשיית השימורים כשהוא מגיע שלם בקופסא (עם כרעיו וקרבי ו עם קשקשים) ללא ראש וללא זנב. דרך הכנתו ששמים אותו בקופסא ללא בישול (חי) ומבשלים ע"י קיטור כשהוא בקופסת שימורים ואח"כ סוגרים את הקופסא [אגב אין בעיה של "בישולי גויים" בקופסאות הסרדינים שכן אין הוא עולה על "שולחן מלכים" וגם מתבשל בקיטור שאין זה נחשב כבישול לעניין זה] (לקוי"א ר"ה ח"ב סי' פג עמ' קעד-קעה).

לכן הדרך היחידה לזכות לאכול סרדינים ללא תולעים זה ע"י שמייבאים אותם בעולם ממקום שאינו מוחזק בתולעים ולכן:

* אם הוא מתוצרת מרוקו ובהכשר מהודר - בחזקת נקי מתולעים.

* אם הוא מתוצרת שאר המדינות אפילו בהכשר מהודר - נגוע בתולעי אניסאקיס בחלל הבטן ומאחר וקשה לנקות את חלל בטן הדג מחמת גודלו הקטן של הדג והתולעים והתפרקותו בניסיון לפותחו - לכן אין להשתמש בדג זה כשבא ממדינות אחרות אפילו בהכשר מהודר.

דוגמא ממעשה שהיה: קנינו קופסת סרדינים תוצרת פורטוגל בהכשר מהודר והבאנו למומחה עולמי בנושא תולעים בדגים שביצע בדיקה בקופסה בנוחותנו מנהלי העלון והוא מצא מס' תולעי אניסאקיס כמוצג בתמונה

❖ דג רוטברש\ דג אדום\ דג ורדון

א. מזן מנטלה

תאורו ומקומו: דג רוטברש מזן מנטלה הינו דג ים שנידוג באזור הדרום מערבי של האי איסלנד

(שקרוב לקוטב הצפוני), איסלנד היא המדינה העיקרית וכמעט בלעדית בשיווק דג זה.

צבע הדג נוטה לאדמדם, הדג משווק שלם וקפוא לאחר הוצאת בני מעיים וניקוי חלקי של חלל הבטן ויש שמשווק כפילה ללא עור ועצמות.

התולעים שבו ודרך ניקויים

עקב הנגיעות הגבוהה של תולעים בזן זה יש להימנע כלל מלהשתמש בו, ואפילו כשבא כפילה.

אך אם בכל אופן מעוניינים להשתמש בו - יש לנקות באופן הבא:

בחלק החיצוני - ראש-יש להסיר או לחילופין לחצות את הראש, להסיר את הזימים, הלשון ואברי הפנים ולזרוקם ולשפשף היטב תחת זרם מים.

עור-יש נגיעות גבוהה ביותר של טפיל (תולעת) ששמו סמפיריון לומפי. הטפיל מחדיר לתוך בשר הדג "עוגן". המפעל המייצא מנקה את הדג חיצונית באמצעות מכונה להורדת קשקשים והוא גם חותך את כל החלק החיצוני של הטפיל, אולם הוא משאיר את העוגן כולו תקוע בתוך בשר הדג כשמבחוץ ניכר מראה (אדמומית) ובמישוש (מקום קשה) וכיון שהוא ניכר אינו בטל אף שאינו שלם וצריך להוציאו.

* גם בדגים המשווקים כפילה עם עור יש שאריות של טפילים ויש לבדוקם חיצונית היטב [כנ"ל].

בחלק הפנימי - ככל דגי הים נגוע בתולעי אניסאקיס בחלל בטן הדג, ולכן את הדפנות יש לנקות

היטב ולהסיר את הקרום השחור ולגרד היטב בצמוד לשדרת הדג ולשטוף היטב תחת ברז מים

ולהתבונן היטב שלא נותרו תולעי אניסאקיס [מפותלות כעין ספירלה].

* את החלק הדק שעוטף את המעיים ושאר אברים פנימיים יש לחתוך ולזרוק [יש תולעים בבשר].

גם בפילה אם יש חלק דק הרי זה החלק הדק של הדג שעוטף את בני המעיים ואותו יש לחתוך ולזרוק.

ב. מזן מורינס

תאורו ומקומו: דג רוטברש מזן מורינס הינו דג ים הגדל ונידוג באזור

הצפוני של האי איסלנד (שנמצא סמוך לקוטב הצפוני).

צבע הדג נוטה לכתום, ומשווק בעודו קפוא לאחר הוצאת בני המעיים וניקוי חלקי של חלל הבטן, ויש שמשווק כפילה ללא עור ועצמות.

התולעים שבו ודרך ניקויים - מומלץ לא להשתמש בדג זה ואם בכל זאת רוצים אזי הכשרו:

בחלק החיצוני - הראש - ניקוי כבזן מנטלה. העור - נקי מתולעים.

בחלק הפנימי - ניקוי כדן החלק הפנימי בזן מנטלה.

א"ה יתקיים באשדוד תיקון השוברי"ס ביום שני ה' בשבט ב - 1:00 בעזרים בהשתתפות הרב

בצרי שליט"א בבי"כ החיד"א שד' יצחק הנשיא 22 אזור ג' קבלת התענית יום קודם

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com